

Abstrakt

Předkládaná doktorská práce se zabývá problematikou post-konfliktní socializace mladých kosovských Albánců a kosovských Srbů do před-konfliktních a konfliktních narací a obrazů o druhém, tak jak se odrážejí ve vyjadřovaných etnických vzdálenostech mezi oběma skupinami, v míře relativní důležitosti jednotlivých aspektů identity, v tom, kdy naši mladí lidé předpokládají, že se jim samotným stanou určité důležité vývojové milníky přechodu do dospělosti (markers of adolescence) a kdy si myslí, že se tyto stanou “druhému” (vrstevníkovi z outgroup). Zároveň nás zajímají také osobní hodnoty těchto mladých lidí, u osobních hodnot předpokládáme podobnost napříč etnickými skupinami.

V teoretické části naší práce se věnujeme sociálnímu konstruktovi občanství a nacionalismu, zajímají nás procesy socializace jedince do společnosti. Věnujeme se historickému přehledu vývoje občanské identity v Kosovu, který je nezbytný pro porozumění širšímu kontextu naší studie. Pokračujeme přehledem důležitých studií a teorií, které se věnují vývojovým specifikům – včetně vývoje identity – vyrůstání ve válečných oblastech či v oblastech zmítaných politickým konfliktem a/nebo v post-konfliktních společnostech, a to zejména u adolescentů. Zvláštní pozornost věnujeme psychologickým procesům, které vstupují do procesů rekongregace: např. mezigenerační či transgenerační přenos traumatu, teorie obrazu, duplexová teorie nenávisti, kontaktní hypotéza.

Naše studie je komparativní studií 499 respondentů patřících ke dvěma hlavními etnickými skupinami Kosova (skupinám, které v době konfliktu stály proti sobě): kosovských Albánců a kosovských Srbů, studentů středních škol jak z monoetnických, tak z multietnických regionů Kosova (jako multietnické chápeme v naší práci enklávy a okolí enkláv). Z námi dostupných informací můžeme usuzovat, že se jedná o první psychologickou studii od začátku posledního konfliktu v Kosovu před 14 lety, kdy se podařilo sebrat data paralelně u obou etnických skupin.

Výsledky ukazují na velmi vysoké etnické/sociální vzdálenosti mezi mladými Albánci a Srby na Kosovu, na tendence ke kognitivní devalvaci “druhého”, na rozdíly v přiřazování relativní důležitosti různým aspektům identity mezi respondenty z monoetnických a multietnických oblastí, na podobnosti v systémech osobních hodnot. Sdělení je jasné: vyrůstat v post-konfliktní době není samo o sobě zárukou toho, že strachy minulých generací a jejich obrazy “druhého” nebudou přenášeny do dalších generací, je to právě socializace do narací minulosti, která komplikuje proces rekongregace.

Doufáme, že práce bude využita jako základ pro vytvoření rekongregativního programu pro mladé lidi z obou stran konfliktu a různých etnických skupin. Zcela zjevně tato práce přispívá také k obohacení poměrně limitovaných znalostí toho, jaké důsledky může mít vystavení válečnému a/nebo dlouhodobě trvajícím politickým konfliktu v různých obdobích života jedince pro jeho budoucí vývoj a jeho fungování ve společnosti.